

גליון יומי המאור היומי ללומדי הדף היומי

לזכרון עולם
ה"ר אליהו יחיאל מירון ז"ל
ב"ר יצחק ז"ל
נלב"ע י"ט אייר תשנ"ט
ת.נ.צ.ב.ה

מוגש על ידי "מאורות הדף היומי" בני ברק ת.ד. 471 טלפון: 03-5775333 פקס: 03-7601020 דוא"ל: meorot@meorot.co.il

גליון מס' 1030

יום ג' כ"ה באב תשס"ח (26/08/2008) / מסכת גיטין דף מ"ו

על סדר היום

הנושאים המרכזיים בדף היומי

מנושאי הדף
נדר שנידר ברבים - שיטת רבי יהודה
הגבעונים
"ולא תחללו את שם קדשי"

נדר שנידר ברבים - שיטת רבי יהודה

אדם שנדר נדר, יכול להתיר אותו בהצגת הנדר לפני יחיד מומחה בדיני נדרים, או לפני שלשה אנשים, והללו מתירים לו על פי "פתח", לאמר: על דעת כך וכך לא נדרת, ולפיכך יש לו התרה.

רבי יהודה סובר כי נדר שנידר במעמד רבים - אין לו התרה לעולם.

הגבעונים

אמר רבי יהושע בן לוי: רבי יהודה שאב את שיטתו מהתנהגותם של בני ישראל בתקופת כניסתם לארץ.

בטרם הכניסה לארץ נצטוו בני ישראל להרוג ולא להותיר כל נשמה משבעת עממי ארץ ישראל - הרעים והחטאים. הגבעונים אשר חרדו מן הצפוי להם, עטו על גופם בגדים ישנים ומאובקים, הכניסו לחם עפש לצקלונם והתייצבו לפני יהושע בן-נון כעם שנדד ממרחקים לשמע גדולתם של ישראל, מחמת חפצם להסתופף בצלם. יהושע ונשיאי העדה נשבעו להם באותו מעמד כי לא תפול שיערה משערות ראשם וכתרו עמם ברית. לאחר מכן התגלתה התרמית, אך יהושע בן נון קיים את הבטחתו ולא אונה להם כל רע, כנאמר: "ולא הכוס בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה בה' אלהי ישראל". מני אז הם מכונים "נתינים", על שם שיהושע נתנם חוטבי עצים ושואבי מים.

מדוע לא התירו את השבועה? הן יש לה "פתח" שאין כמוהו, שהרי אילו היה יהושע יודע כי מעממי הארץ הם, ודאי לא היה

נשבע להם! לדעת רבי יהודה: מפני שבועה זו נערכה במעמד רבים. הרי לנו, שנדר או שבועה מסוג זה, אין להם התרה.

שיטת חכמים

ואילו חכמים חולקים על רבי יהודה וסוברים כי אפשר להתיר אפילו נדר כזה. כנגד ראיית רבי יהודה טענו חכמים: הן בלאו-הכי שבועת הנשיאים לא חלה כלל, כי היא שבועה בטעות! שהרי לעם הבא ממרחקים נשבעו - לא לגבעונים; ומה שבני ישראל לא הרגום - כדי שלא יגרם חלול ה', כי הגויים, שאינם מבינים בדיני שבועות, יחשבו כי שבועתם חלה - וחילולה.

"ולא תחללו את שם קדשי"

על איסור חילול ה' כותב "שערי תשובה": "ועתה עמוד והתבונן גודל חיובנו לקדש את השם, כי עיקר מה שקדשנו השם יתברך בתורתו ובמצותיו והבדילנו להיות לו לעם - כדי לקדשו וליראה ממנו. [לפיכך] ראוי שיהיו מקדישי קדושים, ושגם הכלים שעובדים בהם לפני השם יתברך צריכים להיות קודש, כמו שנאמר: "ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם".

הספורנו מבאר, כי מאחר שפעולותיו של הקב"ה הן על דרך השלמות, מצווים אנו עם ישראל המקודשים, ללכת בדרכיו ולא להתנהג בפעולות חסרות, כי אז מתחלל שמו של ה', שיאמרו כי אם אלו הן דרכי עמו הנבחר, כך הן גם דרכיו, חלילה.

הלכה יומית מתוך "מאורות ההלכה"

דף מז' / תפילת שמונה-עשרה

הפסק בתפילה

המתפלל תפילת שמונה-עשרה, לא יפסיק בתפילתו אפילו על ידי רמיזה, והיינו, שלא ירמוז ולא יקרוץ בשפתיו או בעיניו, ולא יעשה סימן באצבעותיו. וכל שכן, שלא יפסיק בדיבור ממש¹.

מפריעים לו בתפילתו

כאשר ילד קטן או שאר אנשים מטרידים ומפריעים לו בתפילתו, מותר לו לרמוז להם בידיו כדי שישתקו ולא יפריעוהו². אם גם לאחר שרמז להם, עדיין מפריעים הם לו בתפילתו, ילך ויתפלל במקום אחר, כדי שיוכל לכוון דעתו³. [אולם לא ידבר עמהם כדי להשתקם⁴].

שאילת דין

העומד בתפילתו ונתעורר לו ספק כל שהוא בענין התפילה, כגון שטעה או שכח הזכרה כל שהיא ואינו יודע כיצד עליו להמשיך בתפילתו על פי ההלכה, או שהתבלבל בתפילתו ואין לו סידור לפניו, מותר לו להלך ממקומו למקום אחר כדי לקחת סידור תפילה או כדי לעיין בספר לדעת כיצד עליו לנהוג⁵.

קדיש, קדושה וברכו

המתפלל שמונה-עשרה, לא יפסיק לענות קדיש קדושה וברכו, אלא ישתוק ויכוון למה שהשליח-ציבור אומר, ויצא ידי חובתו מדין 'שומע כעונה'.

מודים דרבנן

המתפלל שמונה-עשרה ושומע שהשליח-ציבור הגיע לברכת 'מודים' והציבור משתחוים ואומרים 'מודים דרבנן', לא יאמר 'מודים' עם הציבור⁶.

אכן, אם אוחז הוא באמצע ברכה מברכות שמונה-עשרה, ישחה עם הציבור, כדי שלא יהיה נראה שהוא כופר במי שהציבור משתחוים לו. אך אם אוחז הוא בתחילת ברכה או בסופה, לא ישחה, לפי שאין שוחין בתחילת ברכה או בסופה אלא בברכת 'אבות' וברכת 'מודים' [כפי שיתבאר להלן]⁷.

1 סי' ק"ד סעי' א' ובמ"ב ס"ק א'.
2 שם במ"ב ובכף החיים אות א'. ובשערי תשובה ס"ק א' כתב, שנראה שאדם חשוב העומד בתפילה, והשליח-ציבור ממתיין לו עד שיסיים את תפילתו, והדבר מטרידו בתפילתו, מותר לו לרמוז לשליח-ציבור שיתפלל ולא ימתין עבורו, שהרי זה כתינוק המפריע - הובאו דבריו במ"ב ובכף החיים שם.
3 שם במ"ב ובכף החיים אות ב'.
4 שם. ועיין בכף החיים שם אות ג' שהביא בשם המחזיק ברכה, שיכול לעשות תנועה בקולו כדי להשתקם. וכתב שם שאף על פי שיש שכתבו לדחות את ראייתו של המחזיק ברכה, מכל מקום טעמו מסתבר, שעדיף שיעשה תנועה בקולו, ממה שיטרו בתפילתו או שיהיה צריך לעקור וללכת להתפלל במקום אחר. וכן הוא בבן איש חי שנה ראשונה פרשת משפטים אות ז'.
5 שם במ"ב ס"ק ב' בשם החיי אדם כלל כ"ה סעי' ט'. ועוד כתב שם החיי אדם, שצריך עיון האם מותר לו גם לדבר ולשאול הדין, וסיים 'ונראה לי שמות'. ועיין שם עוד בשמות אדם אות א'.
6 סי' ק"ט בבית יוסף ובמ"ב ס"ק י' ובכף החיים אות כ"ג.
7 שם בשו"ע סעי' א' ובמ"ב ס"ק י'. ואם עדיין לא התחיל להתפלל שמונה-עשרה [ואינו מוכרח להתחיל מיד], לא התור לו להתחיל התפילה על דעת שישהה באמצע הברכות, משום שחוששים שישכח לשחות במקום שאין הרגילות לשחות בו, ואם יתן ליבו על כך שלא ישכח, יטרד ולא יכוון בתפילתו, על כן ימתין מלהתחיל תפילתו - שם במ"ב ובכף החיים אות כ"ב.

במקום זה
באפשרותך להנציח את יקיריך.
לפרטים: 03-5775307 (שי)

זמן שווה...
לפרטים: 1700-500-151